

POSTAVTE SE VÝZVĚ A PUŠŤTE SE DO 3R

Redukujte, znovu použijte, recyklujte.

Propagace životního stylu nulového odpadu mezi dospělými.

Podpora Evropské komise pro produkci této publikace nepředstavuje souhlas s obsahem, který odráží pouze názory autorů, a Komise nenese odpovědnost za jakékoli použití informací v ní obsažených.

Co-funded by the
Erasmus+ Programme
of the European Union

**NULOVÝ
ODPAD**

ÚVOD – DEFINICE „NULOVÉHO ODPADU“

Popis “nulového odpadu” je převzat z definice Mezinárodní aliance pro nulový odpad (ZWIA), která uvádí, že se jedná o “zachování všech zdrojů prostřednictvím odpovědné výroby, spotřeby, opětovného použití a využití výrobků, obalů a materiálů bez spalování a bez vypouštění do půdy, vody nebo ovzduší, které by ohrožovalo životní prostředí nebo lidské zdraví”. K “nulovému odpadu” lze přistupovat také jako k životnímu stylu, kdy se lidé snaží produkovat co nejméně odpadu a zároveň neznečišťovat životní prostředí.

Respektování myšlenky nulového odpadu znamená snahu o minimalizaci produkce odpadu a tím i ochranu přírody, která odpadem trpí nejvíce. Zásada spočívá ve snaze dodržovat 3R (z anglického reduce, reuse, recycle):

- snižovat spotřebu
- opakovaně používat
- recyklovat

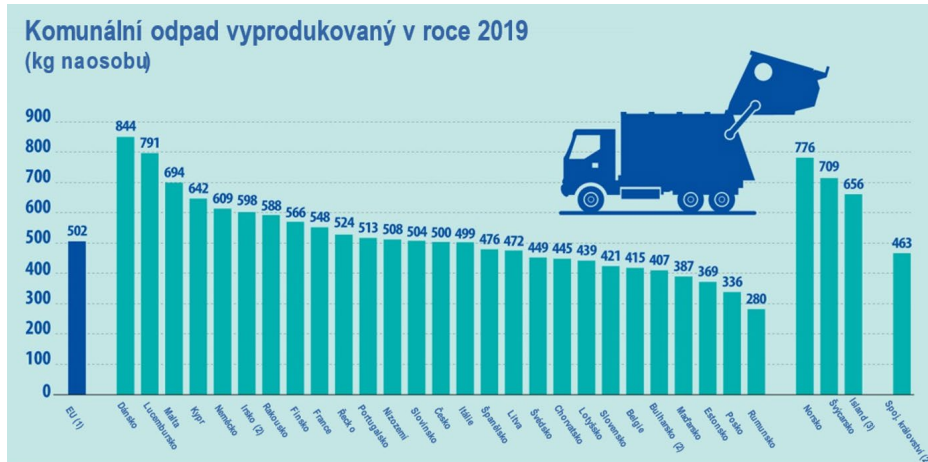
Snižování znamená nakupovat s rozumem a spotřebovávat vše, co koupíme. Minimalizovat množství odpadu, protože rozklad toho, co vyhodíme, může trvat desítky až stovky let. Používat věci opakovaně znamená nevyhazovat je nesmyslně. Vždy se zamyslete nad tím, zda se daná věc nedá použít jiným způsobem, případně ji prodat nebo darovat. Recyklace v kontextu nulového odpadu neznámá recyklovat více, ale méně, protože se naopak primárně nakupuje pouze v obalech, které lze použít vícekrát, nebo v obalech, které jsou recyklovatelné.

PROBLÉM PLYTVÁNÍ, NADMĚRNÉ SPOTŘEBY VODY A ENERGIE

ODPAK

Rostoucí množství odpadu je v současnosti jedním z největších problémů životního prostředí. V EU bylo v roce 2019 vyprodukováno téměř 225 milionů tun komunálního odpadu. To odpovídá 502 kg na osobu a ve srovnání s rokem 2018¹ se jedná o mírný nárůst. Níže jsou uvedeny údaje za jednotlivé evropské země.

Přestože komunální odpad tvoří pouze část celkového množství vyprodukovaného odpadu (asi 10 % v porovnání s údaji vykazovanými podle Nařízení o statistikách odpadů²), jedná se o velmi důležitou skupinu odpadů vzhledem k jeho komplexnímu charakteru, složení, rozdělení mezi mnoho zdrojů odpadů, a především jeho vazbě na spotřební vzorce³. Popisujeme především údaje z této skupiny (komunální odpad), protože zde je největší potenciál vlivu projektu 3R.

(1) Očekávaná

(2) Bulharsko, Irsko a Spojené království – údaje za rok 2018

(3) Island – údaje za rok 2017

1 <https://ec.europa.eu/eurostat/web/products-eurostat-news/-/ddn-20210216-1>

2 According to the Waste Statistics Regulation, other categories of total waste generated in the EU in 2018 are: construction (35.9%), mining and quarrying (26.6%), manufacturing (10.6%), waste and water services (9.8%). The remaining 9.1% was waste generated from other economic activities, mainly services (4.2%) and energy (3.4%).

3 https://ec.europa.eu/eurostat/statistics-explained/index.php/Municipal_waste_statistics

Země	Česko	Španělsko	Litva	Maďarsko	Polsko
Produkce komunálního odpadu v roce 2019 (kg na osobu)	500	476	472	387	336

Zdroj: Eurostat, <https://ec.europa.eu/eurostat/web/products-eurostat-news/-/ddn-20210216-1>

Jak je vidět výše, Česká republika má nejvyšší produkci komunálního odpadu na osobu ze všech zemí zapojených do projektu 3R, a to 500 kg na osobu (v roce 2018 to bylo 351 kg⁴).

In 2019 **48 % of municipal waste in the EU was recycled** (material recycling and composting). It is not a very large number, especially if we take into account the obligations of European Union countries in terms of waste management.

Cílem politiky EU je přispět k oběhovému hospodářství tím, že se z odpadů budou v co největší míře získávat vysoce kvalitní zdroje. Evropská Zelená dohoda má za cíl podpořit růst přechodem na moderní, zdrojově efektivní a konkurenceschopné hospodářství. V rámci tohoto přechodu bude revidováno několik právních předpisů EU o odpadech. Rámcová směrnice o odpadech je právním rámcem EU pro nakládání s odpady⁵. Aby země splnily úkoly této směrnice, měly by přijmout nezbytná opatření k dosažení cílů:

- do roku 2020: příprava na opětovné použití a recyklace odpadních materiálů (papír, kov, plast, sklo) z domácností se zvýší o minimálně 50 % hmotnosti,
- do roku 2020: příprava k opětovnému použití, recyklace a jiné materiálové využití, včetně zásypu s využitím odpadů jako náhrady jiných materiálů, stavebních a demoličních odpadů, které nejsou nebezpečné, se zvýší o min. 70 % hmotnosti,
- do roku 2025: příprava k opětovnému použití a recyklace komunálního odpadu se zvýší o min. 55 %, 60 % a 65 % hmotnosti do roku 2025, 2030 a 2035.

⁴ <https://ec.europa.eu/eurostat/web/products-eurostat-news/-/DDN-20200318-1>

⁵ https://ec.europa.eu/environment/topics/waste-and-recycling_en

K dnešnímu dni ještě není k dispozici zpráva Evropské komise o provádění rámcové směrnice o odpadech⁶. Základem odpadového hospodářství EU je pětistupňová hierarchie nakládání s odpady, která byla stanovena v Rámcové směrnici o odpadech. Popisuje pořadí preferencí pro nakládání s odpady a jejich odstraňování: preferovaným způsobem je předcházení vzniku odpadů, ukládání odpadů na skládky by mělo být poslední možností⁷.

Hierarchie nakládání s odpady

Komise provedla svou první studii včasného varování. Na základě hloubkového přezkumu výsledků členských států v oblasti recyklace a jejich politik v oblasti odpadů bylo zjištěno, že čtrnácti členským zemím hrozí nesplnění cíle 50 % do roku 2020. Jedná se o tyto státy: Bulharsko, Estonsko, Finsko, Chorvatsko, Kypr, Lotyšsko, Maďarsko, Malta, Polsko, Portugalsko, Rumunsko, Řecko, Slovensko a Španělsko⁸.

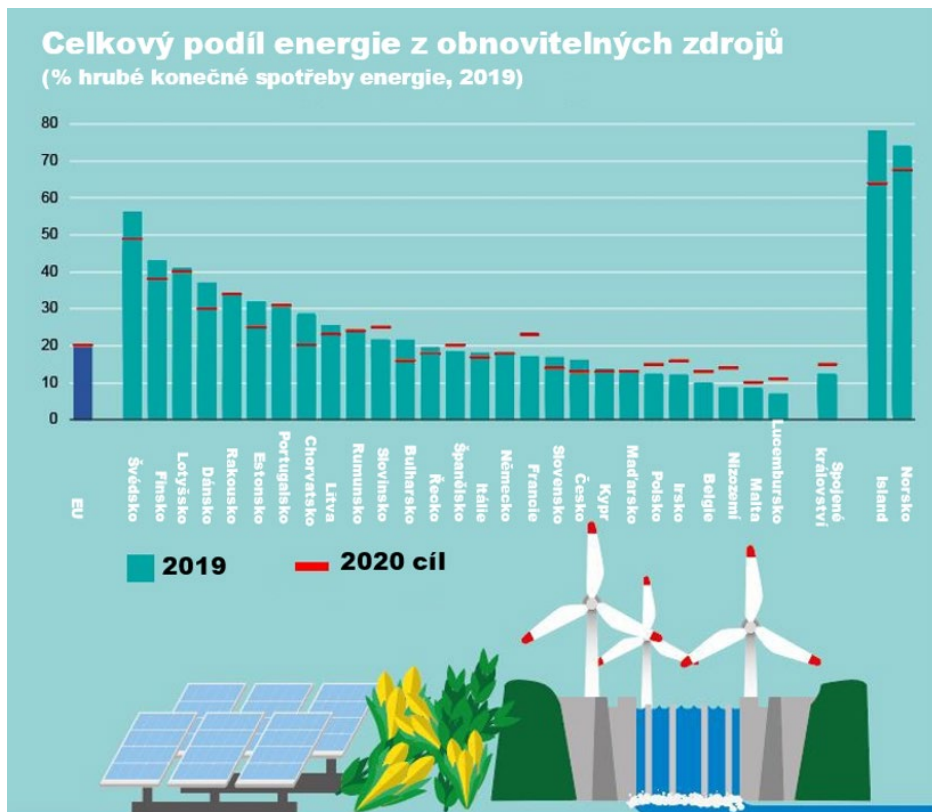
6 Komise provedla svou první studii včasného varování. Na základě hloubkového přezkumu výsledků členských států v oblasti recyklace a jejich politik v oblasti odpadů bylo zjištěno, že 14 členských států je ohroženo nesplněním cíle 50 % do roku 2020. Jedná se o tyto státy: Bulharsko, Estonsko, Finsko, Chorvatsko, Kypr, Lotyšsko, Maďarsko, Malta, Polsko, Portugalsko, Rumunsko, Řecko, Slovensko a Španělsko. Modelování scénářů potvrdilo, že pokud nebudou přijata žádná další politická opatření, některé z těchto členských států pravděpodobně nesplní cíl 50 % ani do roku 2025. K dispozici je zpráva o provádění za rok 2018: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?qid=1537873850842&uri=COM:2018:656:FIN>

7 https://ec.europa.eu/environment/topics/waste-and-recycling/waste-framework-directive_en

8 <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/HTML/?uri=CELEX:52018D-C0656&from=EN>

ENERGIE

EU usiluje o to, aby do roku 2020 tvořily obnovitelné zdroje 20 % její hrubé finální spotřeby energie. Tento cíl je rozdělen mezi jednotlivé země EU pomocí národních akčních plánů, jejichž cílem je vytyčit cestu rozvoje obnovitelných zdrojů energie v každém členském státě⁹. V roce 2019 představovala energie z obnovitelných zdrojů 19,7 % energie spotřebované v EU-27, což je jen o 0,3 % méně než cíl pro rok 2020, který činí 20 %.

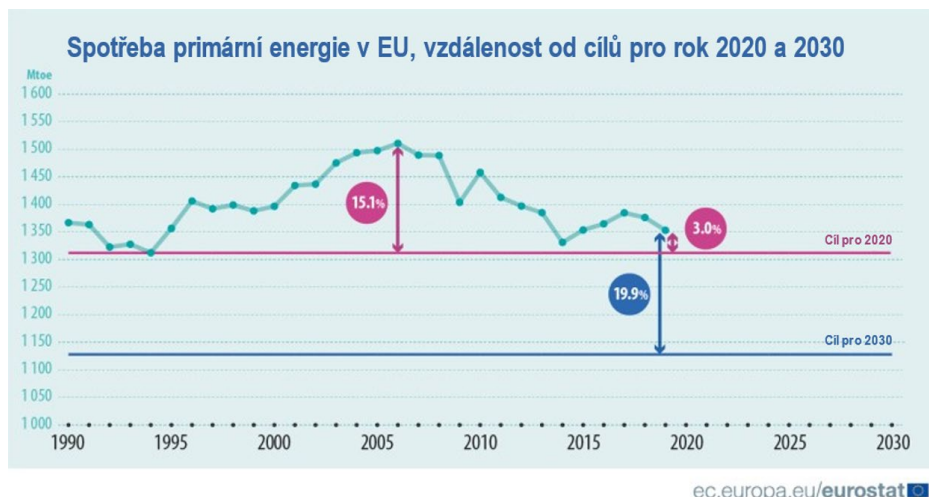
ec.europa.eu/eurostat

Zdroj: Eurostat, https://ec.europa.eu/eurostat/statistics-explained/index.php/Renewable_energy_statistics#Share_of_renewable_energy_more_than_doubled_between_2004_and_2019

⁹ https://ec.europa.eu/eurostat/statistics-explained/index.php/Renewable_energy_statistics#Share_of_renewable_energy_more_than_doubled_between_2004_and_2019

Zatímco EU jako celek je na dobré cestě ke splnění svých cílů pro rok 2020, některé členské státy budou muset vyvinout další úsilí, aby splnily své závazky, pokud jde o dva hlavní cíle: celkový podíl energie z obnovitelných zdrojů na hrubé finální spotřebě energie a specifický podíl energie z obnovitelných zdrojů v dopravě (údaje pro rok 2020 zatím nejsou k dispozici).¹⁰ Kromě toho se EU zavázala snížit spotřebu energie do roku 2020 o 20 % (ve srovnání s výchozími prognózami). Tento cíl je také znám jako cíl 20% energetické účinnosti. Pro rok 2030 je závazným cílem snížení o nejméně 32.5%¹¹.

V roce 2019 byla spotřeba primární energie v EU o 3 % vyšší než energetický cíl pro rok 2020 a o 19,9 % vyšší než cíl pro rok 2030. Údaje za rok 2020 zatím nejsou k dispozici.

Zdroj: Eurostat, <https://ec.europa.eu/eurostat/statistics-explained/index.php?title=File:Primary-energy-consumption-highlights-2019.jpg>

¹⁰ <https://ec.europa.eu/eurostat/statistics-explained/pdfscache/7177.pdf>

¹¹ https://ec.europa.eu/eurostat/statistics-explained/index.php/Energy_saving_statistics

VODA

Voda je nezbytná pro život, je nepostradatelným zdrojem pro hospodářství a hraje také zásadní roli v cyklu regulace klimatu. Hospodaření s vodními zdroji, sladkovodními i mořskými ekosystémy a vodou, kterou pijeme a ve které se koupeme, a jejich ochrana jsou proto jedním ze základních kamenů ochrany životního prostředí. Proto se vodní politika EU v posledních 30 letech zaměřuje na ochranu vodních zdrojů. Poslední ucelený přehled politiky je uveden v dokumentu nazvaném "Plán na ochranu vodních zdrojů v Evropě" (2012), jehož cílem je zajistit, aby byla k dispozici kvalitní voda v dostatečném množství pro všechna opodstatněná využití. Určitý novější pohled nabízí pátá zpráva o implementaci (2019) Rámcové směrnice vod (2000), ústředního právního předpisu v oblasti životního prostředí týkajícího se evropských vod.

Vodními zdroji se rozumí sladká voda, která je na daném území k dispozici a zahrnuje povrchové (jezera, řeky a potoky) a podzemní vody. Obnovitelné vodní zdroje se vypočítávají jako součet vnitřního přítoku (což jsou srážky minus skutečná evapotranspirace) a vnějšího přítoku. Dostupnost sladké vody v dané zemi je dána především klimatickými podmínkami a přeshraničními vodními toky (jinými slovy vnějšími přítoky), zatímco pro celkové množství je důležitá velikost země. Největší množství sladké vody proto měly Francie, Švédsko a Německo, kde se dlouhodobé roční průměry pohybovaly mezi 206 236 a 188 000 mil. m³ (viz Tabulka 1). Všimněte si, že mezi zeměmi ESVO a kandidátskými zeměmi byly vyšší dlouhodobé průměry zaznamenány u Norska (246 106 mil. m³) a Turecka (234 300 mil. m³). Zdroje sladké vody na obyvatele jsou považovány za důležitý ukazatel pro měření udržitelnosti vodních zdrojů. Při rozdělení podle počtu obyvatel se vodní zdroje většiny zemí pohybují mezi 1 000 a 10 000 m³ na obyvatele, ale v zemích bohatých na vodu může být podíl na obyvatele až kolem 20 000 m³ (Finsko a Švédsko), 29 000 m³ (Chorvatsko) nebo 46 500 m³ (Norsko).

Obnovitelné zdroje sladké vody - dlouhodobý roční průměr

(miliony m³)

	A. Srážky	B. Evapotranspirace (výpar)	C. Vnitřní přítok C=A-B	D. Vnější přítok	E. Obnovitelné zdroje sladké vody - celkem E=C+D	F. Obnovitelné zdroje sladké vody - na 1000 obyvatel
Belgie	28 039	15 757	12 282	11 565	24 032	2.1
Bulharsko	73 310	57 252	16 058	83 731	99 789	14.2
Česko	54 104	38 410	15 694	575	16 260	1.5
Dánsko	38 485	22 145	16 340	0 ⁽¹⁾	16 340	2.8
Německo	278 000	161 000	117 000	71 000	188 000	2.3
Estonsko	29 018	:	12 347	:	12 347	9.4
Irsko	87 632	38 308	49 324	3 469	52 793	10.9
Řecko	115 000	55 000	60 000	12 000	72 000	6.7
Španělsko	333 657	226 453	107 204	0	107 204	2.3
Francie	512 563	317 327	195 236	11 000	206 236	3.1
Chorvatsko	66 625 ⁽¹⁾	42 095 ⁽¹⁾	24 529 ⁽¹⁾	93 782 ⁽¹⁾	118 312 ⁽¹⁾	28.8 ⁽¹⁾
Itálie	281 752	147 283	134 469	:	:	:
Kypr	3 030	2 709	321	0	321	0.4
Lotyšsko	43 220	23 573	19 647	16 992	36 639	16.9
Litva	44 886	31 584	13 302	8 413	22 267	7.9
Lucembursko	2 030	1 125	905	739	1 644	2.7
Maďarsko	55 707	48 174	7 533	108 897	116 430	11.9
Malta	177	93	85	0	85	0.2
Nizozemí	31 618	21 293	10 325	81 500	91 825	5.3
Rakousko	99 800	43 100	56 700	29 300	86 000	9.7
Polsko	195 656	142 772	52 884	7 669	60 553	1.6
Portugalsko	82 164	43 571	38 593	35 000	73 593	7.2
Rumunsko	154 630	115 432	39 198	366	39 564	2.0
Slovinsko	31 746	13 150	18 596	13 496	32 092	15.5
Slovensko	37 352	24 278	13 074	67 252	80 326	14.8
Finsko	222 000	115 000	107 000	3 200	110 000	20.0
Švédsko	344 572	164 623	180 474	14 859	195 333	19.3
Norsko	374 833	141 052	233 781	12 325	246 106	46.5
Švýcarsko	61 207	21 382	39 825	12 560	52 385	6.2
Spojené království	287 607	127 290	161 369	6 454	172 861	2.6
Srbsko	57 029	43 714	13 315	158 330	171 644	24.5
Turecko	503 100	275 700	227 400	6 900	234 300	2.9
Bosna a Hercegovina	55 863 ⁽¹⁾	25 940 ⁽¹⁾	29 922 ⁽¹⁾	2 000 ⁽¹⁾	:	:
Kosovo*	763	478	285	11	296	0.2

:) není k dispozici (*) odhad;

linární doba, která se bere v úvahu pro výpočet dlouhodobých průměrů, je 20 let.

*Tímto označením nejsou dotčeny postoje k otázce statusu a je v souladu s rezolucí Rady bezpečnosti OSN 1244/1999 a stanoviskem Mezinárodního soudního dvora k vyhlášení nezávislosti Kosova.

eurostat

Tabulka 1. Zdroj: [https://ec.europa.eu/eurostat/statistics-explained/index.php?title=File:Renewable_freshwater_resources_-_long-term_annual_average_\(million_m%C2%B3\)_2020.png](https://ec.europa.eu/eurostat/statistics-explained/index.php?title=File:Renewable_freshwater_resources_-_long-term_annual_average_(million_m%C2%B3)_2020.png)

Podle "Světové zprávy o rozvoji vodních zdrojů" Organizace spojených národů se země potýká s "nedostatkem vody", pokud jsou její roční vodní zdroje nižší než 1 700 m³ na obyvatele; mezi členskými státy EU to byl případ Polska, Česka, Kypru a Malty (kde byl zaznamenán nejnižší objem vodních zdrojů, 178 m³ na obyvatele).

Množství odebrané sladké vody se v jednotlivých členských státech EU značně liší, což částečně odráží velikost jednotlivých zemí a dostupné zdroje, ale také způsoby odběru, klima a průmyslovou a zemědělskou strukturu jednotlivých zemí. Mezi členskými státy EU se celkový odběr sladké vody pohyboval mezi 41 miliony m³ na Maltě (údaje z roku 2018) a 31 260 miliony m³ ve Španělsku (údaje z roku 2016). Turecko zaznamenalo ještě vyšší celkové množství, a to 61 094 milionů m³ (údaj z roku 2018). Mezi lety 2008 a 2018 - přesné údaje o sledovaném období pro jednotlivé členské státy EU jsou uvedeny v Tabulce 2 - rostl celkový objem odebrané sladké

vody nejrychleji v Dánsku (+54 %) a Turecku (+45 %). Největší pokles byl zaznamenán v Litvě (-87 %, v důsledku snížení potřeby chladicí vody při výrobě elektřiny), Německu (-25 % od roku 2007 do roku 2017) a Nizozemsku (-24 %).

Celkový odběr vody, 2008 - 2018

(million m³)

	fresh surface water		fresh groundwater		non-fresh water	
	2008	2018	2008	2018	2008	2018
Belgium	5 516.9	:	612.3	:	0.0	0.0
Bulgaria	5 809.6	4 858.8	615.8	566.5	0.6	10.4
Czechia	1 608.2	1 220.7	380.1	370.4	:	:
Denmark	7.8	202.5	688.3	872.1	:	:
Germany ⁽¹⁾⁽²⁾⁽³⁾	26 476.4	18 362.0	5 824.7	5 963.0	:	:
Estonia ⁽⁴⁾	1 275.7	1 541.4	329.6	247.2	4.5	3.8
Ireland ⁽⁵⁾	561.0	:	213.0	:	:	:
Greece ⁽⁶⁾	5 820.5	3 897.6	3 651.1	6 225.2	:	:
Spain ⁽⁶⁾	29 199.0	24 866.0	6 174.0	6 393.9	244.2	154.9
France ⁽⁴⁾	23 379.4	21 379.0	5 824.0	5 692.3	4 934.7	5 211.7
Croatia	278.5	248.9	440.5 ^(e)	423.7	324.9 ^(e)	295.9
Italy	:	:	:	:	:	:
Cyprus	30.5	51.6	130.0	155.0	:	:
Latvia	96.6	96.7	131.2	108.8	0.2	0.1
Lithuania	2 104.3	123.1	170.6	162.9	2.3	56.3
Luxembourg ⁽⁷⁾	20.0	22.0	27.0	23.0	0.0	:
Hungary	4 925.8	3 718.0 ^(b)	536.6	514.3	:	:
Malta	2.6	2.6 ^(e)	35.8 ^(e)	38.7 ^(e)	497.0 ^(e)	225.1
Netherlands	9 718.7	6 905.6	989.0	1 187.8	3 657.4	6 164.7
Austria	:	:	:	:	:	:
Poland	8 726.7	7 825.1	2 638.2	2 508.6	296.1	237.0
Portugal ⁽¹⁾⁽⁴⁾	:	2 771.7 ^(b)	4 794.0 ^(e)	2 065.1 ^(b)	:	1 418.8
Romania	6 561.0	5 673.0	659.0	676.0	:	:
Slovenia	853.9	767.8	186.1	189.6	0.0 ^(s)	0.0
Slovakia	313.0	234.2	350.7	338.9	:	:
Finland ⁽⁸⁾	6 298.0	:	264.0	:	:	:
Sweden ⁽⁹⁾	:	:	346.0	:	11 832.0	:
United Kingdom	6 207.7	:	2 139.2	:	7 408.0	:
North Macedonia	560.8	:	155.0	:	0.0	:
Albania	:	858.7	:	99.2	:	:
Serbia	4 168.4	5 061.2	522.3	496.2	:	:
Turkey	29 589.3 ^(e)	44 913.6 ^(e)	12 419.0	16 180.0 ^(e)	:	:
Kosovo *	:	243.1	:	16.4	:	:

(:) not available; (e): estimated; (s): Eurostat estimate; (b): break in series

⁽¹⁾ Data for 2007 instead of 2008

⁽⁶⁾ Data for 2016 instead of 2018

⁽²⁾ Surface water: data for 2017 instead of 2018

⁽⁷⁾ Data for 2009 instead of 2008

⁽³⁾ Groundwater: data for 2016 instead of 2018

⁽⁸⁾ Data for 2006 instead of 2008

⁽⁴⁾ Data for 2017 instead of 2018

⁽⁹⁾ Non-fresh water: data for 2007 instead of 2008

⁽⁵⁾ Surface water: data for 2009 instead of 2008

* This designation is without prejudice to positions on status, and is in line with UNSCR 1244/1999 and the ICJ Opinion on the Kosovo declaration of independence

Source: Eurostat (online data code: env_wat_abs)

Celkové využívání vodních zdrojů lze ve většině Evropy považovat za dlouhodobě udržitelné. Určité regiony se však mohou potýkat s problémy spojenými s nedostatkem vody. To platí zejména pro některé části jižní Evropy, kde bude pravděpodobně nutné zvýšit efektivitu využívání vody v zemědělství (i v jiných oblastech), aby se zabránilo sezónnímu nedostatku vody. Regiony spojené s nízkým množstvím srážek, vysokou hustotou obyvatelstva nebo intenzivní zemědělskou či průmyslovou činností mohou v nadcházejících letech rovněž čelit problémům s udržitelností, které by mohly být zhoršeny dopady změny klimatu na dostupnost vody a postupy hospodaření s vodou.

Voda je dodávána buď z veřejných vodovodů (veřejné nebo soukromé systémy s veřejným přístupem), nebo je dodávána z vlastních zdrojů (například soukromé vrty). Podíl veřejného zásobování vodou na celkovém odběru vody sice závisí na ekonomické struktuře dané země a může být relativně malý, přesto je často středem veřejného zájmu, protože zahrnuje objemy vody, které obyvatelstvo přímo využívá¹².

PŘÁVNÍ PŘEDPISY A FORMY POMOCI INICIATIVÁM ZA NULOVÝ ODPAD A ÚSPORU VODY A ENERGIE

Každá ze zemí účastnících se projektu má jiný systém podpory iniciativ zaměřených na nulový odpad a na úspory vody a energie. Například ve Španělsku bylo v posledních letech přijato obrovské množství zákonů a předpisů přímo souvisejících s oběhovým hospodářstvím a zejména s nakládáním s odpady, jakož i plánů a strategií zaměřených na jeho dosažení. Naproti tomu v české legislativě neexistuje právní rámec, který by upravoval problematiku nulového odpadu nebo minimalizace odpadu. V České republice lze v současné době hovořit pouze o zájmových sdruženích, která nejsou upravena zákonem, ale jedná se o skupiny s různými přístupy, ale stejným cílem, kterým je především nulový odpad a další aktivity chránící přírodu a celkový přístup k čistému a zdravému životnímu prostředí. Podrobné informace jsou uvedeny v publikaci Současný stav.

¹² https://ec.europa.eu/eurostat/statistics-explained/index.php?title=Water_statistics#Water_as_a_resource

ZÁSADA “NULOVÉHO ODPADU” A “3R” - ENVIRONMENTÁLNÍ A EKONOMICKÉ PŘÍNOSY

ENVIRONMENTÁLNÍ PŘÍNOSY

Nulový odpad může být jedním z řešení pro klima. Nejen proto, že snižuje množství odpadu, který produkujeme, ale také proto, že ztělesňuje bezodpadovou a ekologicky šetrnou výrobu a distribuci. Zajišťuje, že celý životní cyklus výrobku nezanechává negativní dopad na životní prostředí.

Podle odhadů agentury EPA pochází 42 % všech emisí skleníkových plynů z výroby a spotřeby výrobků. Těžba a zpracování surovin vyžaduje velké množství energie, kterou často zajišťují fosilní paliva. Spalováním fosilních paliv vzniká velké množství oxidu uhličitého.

K emisím skleníkových plynů přispívá také přeprava materiálů a výrobků. Nákladní doprava produkuje 50 % emisí ze silniční dopravy v městských oblastech. Emise skleníkových plynů produkují také skládky a spalování odpadů. Nakládání s pevným odpadem se podílí 5 % na celosvětových emisích CO₂e. Bezodpadový přístup k výrobě, spotřebě a likvidaci výrazně sníží množství odpadu ukládaného na skládky. A tím se přímo redukuje znečištění¹³.

EKONOMICKÉ PŘÍNOSY

Na nakládání s odpady se vynakládá přibližně 20 % obecních rozpočtů.¹⁴ Pokud budeme produkovat méně odpadu, zmenší se rozpočtové prostředky na nakládání s ním. Ušetřené prostředky by mohly být přeměrovány na financování důležitějších projektů.

System nulového odpadu otevřel dveře pro existenci a prosperitu společností podnikajících s odpady. V kanadském Torontu programy kompostování a diverze vytvářejí desetkrát více pracovních míst než programy likvidace odpadu.

13 <https://www.trvst.world/sustainable-living/eco-friendly/importance-of-zero-waste/>

14 <https://www.worldbank.org/en/topic/urbandevelopment/brief/solid-waste-management>

Recyklace v automobilovém průmyslu může zvýšit poptávku na trhu práce o 120 %. Podnikatelské příležitosti v systému nulového odpadu se netýkají pouze recyklačního průmyslu. Významný podíl na trhu práce mají také odvětví oprav a opětovného použití. Oprava 1 000 tun vyřazené elektroniky vytvoří 13krát více pracovních míst než recyklace stejného množství. Vezmeme-li za příklad Evropu, opětovné použití vytváří 80 pracovních míst na 1 000 tun sebraného komunálního odpadu¹⁵.

‘NULOVÝ ODPAD’ A DALŠÍ OBLASTI ‘3R’

Mezi oblastmi, kde lze uplatnit zásady nulového odpadu a 3R, patří: nakupování a potraviny, kosmetické přípravky, čisticí prostředky, úspora energie a vody. Níže stručně popisujeme každou z nich. V následujících částech příručky jsou jednotlivá témata podrobně popsána.

- Nakupování a potraviny
- Kosmetické přípravky
- Čisticí prostředky
- Úspora energie
- Úspora vody

15 <https://www.trvst.world/sustainable-living/eco-friendly/importance-of-zero-waste/>

JAK ZMĚNIT SVÉ NÁVYKY? TIPY, PŘÍKLADY, OSVĚDČENÉ POSTUPY

POZNEJTE SVŮJ ODPAD

Nejdříve je třeba provést revizi našeho odpadu. Podívejte se na svůj směsný a recyklovaný odpad a zjistěte, co přesně vyhazujete. Přejít k životnímu stylu bez odpadu je individuální cestou. Neexistuje žádná univerzální metoda, která by byla vhodná pro každého. Prohlídka odpadu vám pomůže identifikovat vaše individuální potřeby a vytvořit akční plán zaměřený na snížení množství produkováného odpadu. Takto rychle zjistíte, kde ho vytváříte nejvíce - a vaším dalším krokem bude najít lepší náhrady pro věci, které vyhazujete nejvíce. Nejlepším způsobem, jak omezit množství odpadu, je snížit počet výrobků, které kupujete nebo si nosíte domů. Jedním z odpadů, které nejčastěji končí v koši, jsou papírové utěrky a obaly od potravin.

NAKUPUJTE MÉNĚ

Nejjednodušší způsob, jak snížit množství vyprodukovaného odpadu, je jednoduše snížit spotřebu. Protože ke svým věcem nemáme žádný vztah, kupujeme spoustu věcí, které nepotřebujeme. Musíme změnit své myšlení. Než si něco koupíte, zeptejte se sami sebe: odkud tato věc pochází? Co se s ní stane, až ji už nebudu potřebovat? Jak byla vyrobena? Kdo ji vyrobil? Jaké zdroje musely být spotřebovány na její vytvoření? Když začneme ke všemu kolem sebe přistupovat jako k cenným zdrojům, začne se měnit naše vnímání světa a pouto, které nás s "věcmi" spojuje.

ŠETŘETE VODOU A ELEKTRINOU

Ačkoli je nulový odpad spojován především s odpadem, nepamenejte, že jde o myšlenku neplýtvání v širším slova smyslu. Jak neplýtvat elektrinou a vodou? Stačí jednoduchá změna několika návyků. Zhasněte světlo, když odcházíte z místnosti. Vybírejte si energeticky úsporné domácí spotřebiče. Pračku a myčku zapínejte pouze tehdy, když jsou plné. Podle potřeby upravte teplotu v ledničce. Dbejte na to, aby domácí spotřebiče nezůstávaly v pohotovost-

ním režimu. V rychlovarné konvici ohřívejte jen tolik vody, kolik právě potřebujete. Používejte úsporné žárovky. Při čištění zubů zavírejte kohoutek s vodou.

OPRAVUJTE POROUCHANÁ ZAŘÍZENÍ

Rozbitá lampa může znamenat jen poškozený kabel, který vyměníte za pár korun. Lehce natrženou ponožku lze zašít a otlučené ucho u hrnku zalepit. V současné době už nejsme zvyklí předměty opravovat, ačkoli před několika desítkami let to bylo zcela běžné.

POSTAREJTE SE O SVÉ VĚCI

Snížení množství odpadu, který vyprodukuje, nespočívá jen v jeho opravě nebo opětovném použití. Správnou péčí o své věci a dodržováním doporučení výrobce ohledně jejich používání a údržby prodlužujete jejich životnost. To je v rámci nulového odpadu také velmi důležité.

NENAHRAZUJTE SPOTŘEBIČE HNED NOVĚJŠÍM MODELEM

Pokud váš smartphone funguje bezchybně a televizor má stále krásný obraz, nevyměňujte je jen proto, že se na trhu objevil novější (nebo větší) model.

POUŽÍVEJTE PŘEDMĚTY JINAK

Například mnoho obalů lze použít opakovaně - plastové krabičky jsou ideální jako nádoby na potraviny.

STAŇTE SE KUTILEM

Tento bod do jisté míry souvisí s předchozím, protože se týká opětovného použití něčeho, co se na první pohled zdá být zbytečné. Dobrým zdrojem informací jsou online návody pro kutily. Ze starého trička si můžete vyrobit například pelíšek pro kočku, ze zátek od vína nástěnku na fotografie a ze starých desek konferenční stolek.

ORGANIZACE A INSTITUCE ZABÝVAJÍCÍ SE TÉMATEM “NULOVÉHO ODPADU”

Zero Waste Europe (ZWE) je evropská síť komunit, organizací, místních lídrů, odborníků a hybatelů změn, kteří usilují o odstranění odpadu v naší společnosti. Zasazuje se o udržitelné systémy a změnu našeho vztahu ke zdrojům, aby urychlili přechod k nulovému vzniku odpadu ve prospěch lidí a planety¹⁶.

<https://zerowasteurope.eu/>

Polská asociace Zero Waste usiluje o změnu povědomí veřejnosti o zdrojích, o předcházení vzniku odpadu přímo u zdroje, o propagaci bezodpadového životního stylu a o změnu vzorců výroby a spotřeby směrem k oběhovému hospodářství. Tohoto úkolu dosahuje sdílením znalostí a nástrojů na podporu aktivit občanů, institucí a podniků a zastupováním komunit zapojených do aktivit pro lepší životní prostředí.

<https://zero-waste.pl/>

Nadace Buy Responsible je celostátní organizace, která se zasazuje o udržitelný rozvoj a ochranu životního prostředí, odpovědnou spotřebu a výrobu, dodržování lidských práv a zásad ochrany životního prostředí v podnikání.

<https://m.ekonsument.pl/>

Platforma pro udržitelný rozvoj a etiku (PURE) je registrovaným sdružením, které usiluje o co nejširší ochranu životního prostředí, přírody a zvířat, kterou považuje za základní podmínku přežití lidstva a udržitelnosti života na Zemi. PURE vede projekt Zero Waste Česko. (<https://www.zerowastecesko.cz>)

<https://www.platforma8.org>

Žiedinė ekonomika (Oběhové hospodářství) byla založena s cílem pomoci propagovat bezodpadovou výrobu a životní styl v Litvě a prosazovat zásady oběhového hospodářství mezi podniky a státní správou. Oběhové hospodářství aktivně spolupracuje s obcemi a ministerstvem životního prostředí a sdílí své znalosti a zkušenosti s evropskými sítěmi nevládních ekologických organizací Zero Waste Europe a European Environmental Bureau.

<http://www.circulareconomy.lt/>

Amigos de la Tierra - je neziskové ekologické sdružení, jehož posláním je podporovat místní i globální změny směrem k ekologicky šetrné, spravedlivé a ohleduplné společnosti. Amigos de la Tierra vyvíjejí tlak na společnosti a správní orgány a zároveň navrhují různá řešení k dosažení spravedlivějšího světa.

<https://www.tierra.org/>

Maďarská federace pro nakládání s odpady je v podstatě odvětvovou federací recyklačních společností v Maďarsku a v současné době má 50 členů, kteří představují významnou část maďarského recyklačního průmyslu.

<https://www.hosz.org/en/>

UŽITEČNÉ ODKAZY A APLIKACE

<https://zerowasteurope.eu/>

<https://www.ignitisgrupe.lt/lt/i-energijos-taupymo-kelione-vaikus-kviecia-leistis-ignitis-detektyvu-knygele>

<https://www.urbanearthlovers.com/collections/all>

<https://nula.shop/>

<https://www.15min.lt/pasaulis-kiseneje/naujiena/per-lietuva/finisavo-zygis-uz-sv-aria-lietuva-surinktos-siuksles-bus-pristatytos-menineje-instaliacijoje-vartojimo-delione-642-1401906>

<https://grazintiverta.lt/#slide-intro>

<https://www.mesdarom.lt/>

<http://www.circulareconomy.lt/#aboutus>

<https://zero-waste.pl/>

<https://zerowasterzy.pl/>

<https://www.nanowosmieci.pl/>

<https://naszesmieci.mos.gov.pl/>

<https://ekowymiar.pl/blog-o-ekologii/>

<https://www.ograniczamsie.com/>

<https://odpadyblog.pl/>

<https://ekowarszawianka.pl/>

<https://waste-less.pl/>

<https://www.youtube.com/c/AniaGemma/featured>

<https://www.youtube.com/c/AgataBokiej/featured>

<https://www.zerowastecesco.cz/zero-waste/>

<http://konference.bezobalu.org/>

<https://bezobalu.org/>

<https://www.hnutiduha.cz/>

<https://www.czechzerowaste.cz/>

<https://bezpopelnice.cz/o-odpadcich/zero-waste/>

<https://bioplace.cz/zero-waste-je-trend/>

<https://zalepszivot.cz/vse-co-jste-kdy-o-zero-waste-chteli-vedet/>

<http://blog.zerowastelife.cz/>

<https://www.zerowejst.cz/>

<https://www.zerowastelife.cz/>

<https://www.obchod-zerowaste.cz/>

<https://www.muizerowaste.cz/>

<https://www.ambientum.com/>

<https://www.ecoembes.com/>

<https://economiecircular.org/>

<https://red2030.com/>

<https://www.sostenibilidad.com/>

<https://www.retema.es/>

<https://www.efeverde.com/>

<https://catedraeconomicircular-us.es/>

<https://reciclamas.eu/>

www.emasagra.es

<https://eco-circular.com/>

<https://www.miteco.gob.es/>

<https://rethinking.org/>

<http://anavam.com/>

<https://www.laboratorioderesiduos.es/>

<https://www.ecoticias.com/>

<https://radioecogestiona.com/>

<https://www.podcastidae.com/>

https://www.ivoox.com/podcast-bosque-habitado_sq_f159917_1.html

https://www.ivoox.com/podcast-actualidad-empleo-ambiental_sq_f1660761_1.html

https://www.ivoox.com/podcast-efe-radio-mangas-verdes_sq_f1108996_1.html

<https://open.spotify.com/show/3t90oo9ft4VCODBf105F7o?si=m73vuERNRr252mdQFE1qCg>

<https://www.circulareconomyclub.com/listings/podcast-alternativas-empresariales-sostenibles-desde-la-economia-circular/>

https://www.ivoox.com/podcast-podcast-economia-circular-podcast-1_sq_f1573804_1.html

<https://www.a21-granada.org/red-gramas/actuaciones/residuos>

<https://www.a21-granada.org/red-gramas/actuaciones/educacion-ambiental-y-participacion-ciudadana>

https://www.idae.es/uploads/documentos/documentos_Informe_SPAHOUSESEC_ACC_f68291a3.pdf

<https://zerowasteurope.eu/about/>

<https://www.thezerowastecollective.com/>

<https://www.thezerowastecollective.org/>

<https://www.almostzerowaste.com/zero-waste-online-stores/>

<https://zwoice.com/en/>

<https://heylihahey.com/en/besten-zero-waste-onlineshops/>

<https://www.hausvonedden.com/sustainability/zero-waste-influencer-unsere-internationalen-top-5-und-ihre-besten-tipps/#inline>

<https://thebadgeronline.com/2019/03/green-on-screen-the-zero-waste-influencers-of-youtube/>

https://blog.feedspot.com/zero_waste_podcasts/

<https://www.nationalgeographic.com/travel/lists/zero-waste-eliminate-sustainable-travel-destination-plastic/>

<https://ewwr.eu/> (European Week for Waste Reduction)

<https://www.plasticfreejuly.org/> (Plastic Free July)

<https://www.spottedbylocals.com/blog/zero-waste-cities-and-local-initiatives/>

<https://www.hydrofinity.com/blog/water-saving-technology>

<https://www.energy.gov/eere/femp/water-efficient-technology-opportunities>

<https://www.directenergyprotects.com/learning-center/plumbing/water-saving-technologies>

<https://www.wur.nl/en/show/Sustainable-water-saving-technologies.htm>

<https://www.homeselfe.com/save-water-using-smart-home-technology/>

<https://www.forbes.com/sites/houzz/2015/03/31/11-ways-to-save-water-at-home/>

<http://ecoinnovative.eu/tag/energy-saving-technologies/>

<https://greenlivingguy.com/2020/02/10-energy-saving-technologies-for-homes-you-should-consider/>

